

PAAMIUT ASASARA – COMMUNITYMOBILISERING, LIVSGLÆDE OG DELTAGELSE.¹

Søren Vestergaard Mikkelsen

Aktuel forskning (Schnohr, Nielsen & Wulff, 2007) samt Unicef har påpeget et behov for at undersøge og styrke børns vilkår i Grønland. Tidligere undersøgelser har påvist en lang række problemer, bl.a. fattigdom, selvmord, kriminalitet, alkoholmisbrug, seksuelle overgreb og vold. På den baggrund har man i byen Paamiut i Grønland udarbejdet og igangsat et 5-årigt communitymobiliseringsprojekt, der er påbegyndt i januar 2008 – »Paamiut Asasara«.

Paamiut Asasaras overordnede målsætning er mobilisering og styrkelse af samspillet i lokalsamfundet – mellem kommunalbestyrelse, erhvervsliv, institutioner og borgere, med henblik på at skabe øget trivsel og tilfredshed samt økonomisk og kulturel styrke i lokalsamfundet.

Projektet er finansieret af Bikubenfonden, Kommuneqarfik Sermersooq og Grønlands Hjemmestyre. Budgettet er årligt 4,5 millioner kroner, heraf de 1.650.000 kroner fra Bikubenfonden.

1 Denne artikel er et resultat af en fælles indsats udført af de mange deltagere i Paamiut Asasara's aktiviteter – sommerhøjskole, mødregruppe, familiekurset, borgermøder, sportsarrangementer og kulturelle aktiviteter. En stor tak skal rettes til alle deltagere i Paamiut Asasara for dette. Endvidere vil vi gerne sige tak til Heidi Jeremisassen, Lars Sørensen Regine Poulsen, Kunak Lorenzen, Klara Hansen, Najaraq Olesen, Tom and Minna Petersen og Laila Jørgensen for at have bidraget meget væsentligt til denne artikel. Endvidere tak til Jimmie Gade Nielsen fra Bikubenfonden for gode kommentarer undervejs.

Peter Berliner er lektor i psykologi ved Københavns Universitet, Søren Lyberth er journalist og kulturmedarbejder ved Kommuneqarfik Sermersooq. Maren Markussen er med i gruppen af unge mødre i Paamiut og forskningsassistent. Silja Henderson er psykolog og ph.d. studerende ved Københavns Universitet. Line Natascha Larsen er psykolog og ph.d. studerende ved Københavns Universitet. Søren Vestergaard Mikkelsen er direktør i rådgivningsvirksomheden Eskimo Management og med i styregruppen af Paamiut Asasara.

Artiklen er skrevet af Peter Berliner med input fra Silja Henderson, Line Natasha Larsen, Søren Lyberth, Maren Markussen og Søren V. Mikkelsen.

Kontaktadresser: Søren Lyberth – solo@paamiut.gl og Peter Berliner – peter.berliner@psy.ku.dk

Fra starten er der knyttet en dokumentations- og forskningskomponent til projektet, og projektets opbygning og gennemførelse følger internationale retningslinjer for psykosociale interventioner (IASC, 2007), så vel som forskningsbaserede anbefalinger for community-interventioner (bl.a. ECIP, 2005; Sorensen et al., 1998; Israel et al., 1994).

Piumassuseq isit aqquataanni
ingerlaffigiuminaatsumiippoq²

1. Introduktion

Aktuel forskning (Schnohr, Nielsen & Wulff, 2007) samt Unicef har påpeget et behov for at undersøge og styrke børns vilkår i Grønland. Tidligere undersøgelser har påvist en lang række problemer, bl.a. fattigdom, selvmord, kriminalitet, alkoholmisbrug, seksuelle overgreb og vold. På den baggrund har man i byen Paamiut i Grønland udarbejdet og igangsat et 5-årigt *community-mobiliserings*projekt, der er påbegyndt i januar 2008 – »Paamiut Asasara«. Paamiut Asasaras overordnede målsætning er mobilisering og styrkelse af samspillet i lokalsamfundet – mellem kommunalbestyrelse, erhvervsliv, institutioner og borgere, med henblik på at skabe øget trivsel og tilfredshed samt økonomisk og kulturel styrke i lokalsamfundet.

Projektet er finansieret af Bikubenfonden, Kommuneqarfik Sermersooq og Grønlands Hjemmestyre. Budgettet er årligt 4,5 millioner kroner, heraf de 1.650.000 kroner fra Bikubenfonden.

Fra starten er der knyttet en dokumentations- og forskningskomponent til projektet, og projektets opbygning og gennemførelse følger internationale retningslinjer for psykosociale interventioner (IASC, 2007), så vel som forskningsbaserede anbefalinger for community-interventioner (bl.a. ECIP, 2005; Sorensen et al., 1998; Israel et al., 1994).

2. Projekt Paamiut Asasara

Som nævnt ovenfor har aktuel forskning og udredninger (Christensen, 2008; Schnoor, Nielsen & Wulff, 2007) peget på et behov for at undersøge og styrke børns vilkår i Grønland. Paamiut har gennem de sidste årtier kæmpet imod udbredt alkoholmisbrug, en høj voldsrate (især i hjemmene), en høj selvmordsrate og en række tilfælde af omsorgssvigt af børn, både gennem forsømmelse, seksuelle overgreb samt anden vold mod børnene. På den bag-

2 Viljen er i det uvejsomme. Fra digtet Tasama sermersuaq / over indlandsisen – fra bogen Imod det blålige/Tungujuartaatumut af Kristian Olsen aaju, Forlaget Atuagkat, Nuuk.

grund har man vedtaget og igangsat udviklingsprojektet Paamiut Asasara med følgende 5 specifikke del-målsætninger:

1. At udvikle landets bedste folkeskole.
2. At skabe fem nye fiskeriuafhængige erhverv.
3. At halvere selvmord, alkohol og hashmisbrug, samt voldstilfælde og anden kriminalitet.
4. At forenkle og omlægge kommunens administration, så den svarer til kommunens behov, interesser og indbyggertal.
5. At forebygge omsorgssvigt af børn.

Projektet er opbygget ud fra fælles formuleringer af værdier og mål foretaget qua en række interview med borgere i Paamiut i 2004 og 2005, samt en række møder mellem borgmester, kommunalbestyrelse, borgerne samt repræsentanter for skole, politi, sundhedsvæsen og socialforvaltning. Interview og møder pegede på et behov for at samtænke erhvervsudvikling, boligsituation, uddannelsesbehov og støtte til særligt sårbare familier i en fælles plan.

Aktiviteterne i Paamiut Asasara er iværksat for at gøre Paamiut til en endnu bedre by for alle borgere med særlig henblik på at fremme livskvalitet for børn og børnefamilier. Dette sker i overensstemmelse med FN's erklæring om børns rettigheder og WHO's principper om borgerdeltagelse.

Der er allerede i 2008 iværksat en lang række målrettede aktiviteter, der har resulteret i mærkbare forandringer og forbedringer i byen. Folk føler sig generelt mere trygge, er aktivt deltagende i fælles aktiviteter i byen og bakker i høj grad op om Paamiut Asasara. I 2009 vil man igangsætte endnu flere fælles støttende og udviklende aktiviteter og tiltag med det formål at begrænse – og gerne fuldstændigt fjerne – omsorgssvigt af børn i byen.

Da familier, der oplever at trives, udgør forudsætningen for et velfungerende lokalsamfund, har Paamiut Asasara en række procesmål (evt. procesuelle delmål) som skal muliggøre dette. Disse er:

- At inddrage så mange familier som muligt i en mangfoldighed af meningsfyldte sociale og kulturelle aktiviteter med henblik på at opbygge en stadig større tro på egne og fællesskabets evner og muligheder.
- At Paamiut borgere i alle aldre skal fastholde evnen og lysten til at lege, opleve, sanse, more sig, tænke, føle og deltage.
- At man lærer at beruse sig på en berigende og morsom måde uden at forvolde skade på sig selv og andre.
- At flere familier oplever større glæde, får det bedre og tager del i at løse de udfordringer, fremtiden byder på, med udgangspunkt i følgende lokalt formuleret værdi- og normsæt:
 - Evne til at kunne brødføde sig selv

- Åbenhed, nysgerrighed og gæstfrihed
- Ejerskab til projekter og udvikling
- Respekt i omgang med mennesker, materiel og natur
- At vold ikke accepteres under nogen omstændigheder
- Udvikling frem for tilpasning
- Samhørighed

Der tages udgangspunkt i et værdi- og normsæt, der er lokalt defineret og forankret via de omfattende mødeaktiviteter og interviews, som blev gennemført i Paamiut i 2004 og 2005.

Endvidere blev der før projektets start formuleret en række operationelle delmål:

- At et familiecenter skal danne ramme for aktiviteter, der kan fremme udsatte familiers, børn og unges samt enkeltpersoners livsglæde og tilid til egne og andres evner.
- At projektet på sigt kan eksportere viden og erfaring på børne- og familieområdet til andre kommuner i ind- og udland.
- At projektet skal kunne fungere som praktikplads for studerende fra forskellige uddannelser samt kunne tiltrække studerende til at skrive afsluttende eksamensopgaver om de dele af det samlede projekt, de har valgt at fokusere på.
- At deltagere fra Paamiut skal opnå topplaceringer ved fremtidige Grønlandsmesterskaber.
- At der skal være flere og bredere kulturtilbud.
- At der skal ske en bedre udnyttelse af de fritidsmuligheder, som naturen byder på.

2.1 Forskning og evaluering

I projektet indgår en vedvarende evaluering og forskning. Det er besluttet at lade projektet være bruger-, kultur- og forskningsbaseret og bidrage til udvikling af forskning i communitymobilisering og livskvalitet. Formålet med forskningen er at:

- Undersøge virkningen af den communitypsykologiske indsats, der iværksættes med Paamiut Asasara for at forbedre udsatte børns og familiers situation.
- Undersøge mulige sammenhænge mellem den direkte indsats for at forbedre børnenes og familiernes situation og de øvrige tiltag, der iværksættes i perioden (forbedring af erhvervsituation, boligforhold og kommunikation mellem borgere og kommune).
- Dokumentere ændringer på projektets fem hovedmål (se ovenfor).
- Bidrage til en mere overordnet udvikling af communitypsykologiske metoder og anvendelses- og interventionsformer inden for communi-

tymobilisering og støtte af udsatte børn, familier og lokalsamfund i samarbejde med borgerne.

Forskningen vil omfatte både kvalitative og kvantitative metoder og vil benytte en systematisk triangulering af data, forskere, metoder og teori for at sikre en høj grad af validitet, sandsynlighed, relevans og anvendelighed.

2.2 Communityprincipper

Da projektet som nævnt følger internationale forskningsbaserede retningslinjer for communityinterventioner (jf. bl.a. ECIP, 2005; Sorensen et al., 1998; Israel et al., 1994) er der formuleret følgende vigtige principper for projekt Paamiut Asasara:

- Anerkendelse af communityet som en enhed. Indsatsen søger at identificere og arbejde med de eksisterende netværker og søger at styrke følelsen af fællesskab og stolthed over at bo i Paamiut via kollektivt engagement.
- Indsatsen bygger på styrker og ressourcer i communityet, og søger at støtte den *resilience*, der findes i social støtte, værdier og fællesskab.
- Samarbejde, lighed og partnerskab i alle projektets faser.
- Projektet fremmer en fælles, åben læringsproces i lokalsamfundet, og er opmærksom på samt søger at mindske sociale uligheder mht. deltagelse i denne.
- Den viden, der skabes om udviklingen, anvendes med det samme i fokuseringen af den fortsatte udvikling.

Paamiut Asasara sigter på at skabe en vedvarende mobilisering og styrkelse af eksisterende og nye ressourcer, således at man i fællesskab er i stand til at løse sine problemer, højne livskvalitet, og skabe udvikling og fremgang for lokalsamfundet og dets medlemmer.

3. Projektets kontekst

Befolkningen i Paamiut Kommune er sammensat således:

	0-14 år	15-62 år	63 år og derover	Mænd	Kvinder	I alt 2008	I alt 2007	Ændring ift. året før
I alt	447	1.223	207	1.008	869	1.877	1.906	-29
Paamiut by	405	1.125	185	927	788	1.715	1.753	-38
Arsuk	42	98	22	81	81	162	153	9

(Grønlands Statistik, 2008).

Politiets statistik for 2006 viser, at anmeldelser af vold er meget højt i forhold til indbyggertal (indekstal 222). Det øvrige kriminalitetsniveau er ikke specielt højt. Søren Vestergaard Mikkelsens interviewrække fra 2004-05 viser, at borgerne i Paamiut oplever en høj grad af glæde ved samvær og ved naturen samt et højt tryghedsniveau. Der er et stort ønske om en god skole samt om gode opvækstvilkår for børn/unge og endnu mere oplevet tryghed. Den Arktiske Levevilkårsundersøgelse (SLICA) (2006) viste en høj grad af trivsel i Paamiut. Styrken af familierelationer og sociale netværk i lokalsamfundet er af stor betydning for den enkeltes livskvalitet. Flertallet af deltagerne i undersøgelsen svarer, at de har meget stærke bånd til deres familiemedlemmer og vedligeholder en hyppig kontakt. 14% angiver, at de har overvejet at begå selvmord på et eller andet tidspunkt i livet. Ud fra svarpersonernes opfattelse er alkohol- og stofmisbrug også et stort problem. 25% oplever, at de har alkoholproblemer i hjemmet, og hele 49% svarer, at de oplevede alkoholproblemer i deres barndomshjem. Ca. 8% svarer, at de har et dagligt hashforbrug. Med hensyn til tryghed udtrykker mere end 90% af svarpersonerne, at de er trygge eller meget trygge ved at færdes ude om natten.

På Unicef Danmarks hjemmeside findes en artikel med titlen: *Katastrofal mangel på data om grønlandske børns vilkår*. I artiklen nævnes det, at FN's Børnekomité i 2005 anbefalede den danske regering at forholde sig til de store problemer, der er med blandt andet spædbarnsdødelighed, fejllærning og selvmord blandt børn og unge i Grønland. Overordnet påpeger FN's Børnekomité, at der er et meget begrænset omfang af data og viden om de grønlandske børns situation, og derved er det svært at vide, om FN's Børnekonvention reelt bliver efterlevet for børnene i Grønland. FN's Børnekomité anbefaler derfor myndighederne at styrke dataindsamling vedrørende børns vilkår og rettigheder.

I de senere år har forskellige organisationer som f.eks. Red Barnet og Røde Kors oprettet væresteder for børn i flere byer i Grønland, ligesom én af organisationerne er i færd med at opbygge undervisningsprogrammer for grønlandske forældre. Baggrunden for dette har været en øget opmærksomhed på omfanget af omsorgssvigt af børn i det grønlandske samfund de seneste år.

I 2007 udsendte MIPI – Videnscenter for børn og unge – to rapporter om børns vilkår i Grønland (Wulff & Nielsen, 2007; Schnorr, Wulff & Nielsen, 2007). Disse viste blandt andet, at mere end 9 procent (1.416 børn) i dag lever under FN's tilladte grænse for fattigdom. Endvidere lever hvert tredje barn i en husstand, der har modtaget transgvurderet transgvurderet hjælp fra det offentlige. Det beskrives i rapporterne, hvorledes dette på væsentlige områder kan vanskeliggøre barnets udvikling og udbytte af samfundets tilbud til børn (f.eks. vuggestue, børnehave, folkeskole, fritidsaktiviteter, uddannelse). I de nævnte rapporter påpeges det, at en tredjedel af de unge mellem 15 og 17 år alvorligt har overvejet selvmord.

Incest og andre seksuelle krænkelse af børn i Grønland er et problem, der er blevet kortlagt i en række deskriptive rapporter (senest i Christensen, 2008) der dokumenterer, at en tredjedel af de grønlandske piger og 10 procent af drengene i Grønland har været udsat for seksuelle overgreb.

Ved vores assessment i Paamiut i marts 2008 viste det sig, at sygehuspersonalet vurderede, at ca. en tredjedel af en fødselsårgang på 30, bliver født ind i familier, hvor der er risiko for omsorgssvigt, pga. en eller flere af nedenstående risikofaktorer. Institutionsledere fra 3 børneinstitutioner for børn i førskolealderen vurderede, at ca. 1/10 af de børn, som kommer i institutionerne, udsættes for en eller anden form for omsorgssvigt. Lærerne i folkeskolen vurderer tilsvarende.

Disse tal er estimerede på baggrund af de omfattende erfaringer, sygehuspersonalet, personalet i daginstitutionerne og folkeskolelærerne har inden for feltet. Socialforvaltningen og politiet vurderede, at over 50% af børnene og deres familier kunne have gavn af en særlig støtte. Særlige risikofaktorer for familien omfatter: (1) alkoholisme eller hashmisbrug, (2) arbejdsløshed, dårlige boligforhold og dårlig økonomi, (3) vold eller kriminalitet, (4) at forældrene har været udsat for omsorgssvigt under opvæksten, (5) enlig forsørger, (6) meget unge forældre, (7) psykiske problemer, samt at (8) barnet fødes med handicap.

Der er et særligt afsnit om grønlandske børn i *FN's konvention om Barnets Rettigheder – Danmarks tredje rapport til FN's Børnekomite (august 2003)* og der er kommet særlig fokus på overgreb mod børn med FN's offentliggørelse af en rapport om vold mod børn globalt (Pinheiro, 2006).

Om end alkoholforbruget som helhed har været faldende fra begyndelsen af 1990'erne, er en række sociale følgevirkninger af alkoholmisbrug ikke forsvundet. Der er stadig mange hjem, der er præget af massivt alkoholmisbrug. Igennem en årrække (fra 1970'erne og frem) har der fundet en række voldsomme episoder sted i Grønland i form af overfald og drab på andre, i nogle tilfælde familiemedlemmer, i andre tilfælde venner. Aldersgrænsen for sådanne hændelser er blevet lavere de senere år, idet også ganske unge drenge ses at true med eller udøve farlig vold. I Grønland ses det, at en stor gruppe af unge mænd har problemer med at finde en socialt accepteret position. De unge mænd står for en meget stor del af samfundets mængde af voldsudøvelse, misbrug og selvmord (Bjerregaard et al., 1995). Endvidere har unge mænd relativt set flest sindslidelser (Lynge, 2000). I årene 1990-1999 blev der begået 527 selvmord i Grønland – heraf de 432 af mænd og de 95 af kvinder (Leineweber, Bjerregaard & Voestermans, 2001). Selvmordene hos de unge mænd viser sammenhæng med problemer i sociale relationer, i forhold til forældre (overvægt af opvækst i alkoholmisbrugende og konfliktfyldte hjem) og til partner (ved opløsning af en konfliktfyldt, ofte voldelig kæresterektion). En vigtig oplysning i denne sammenhæng er, at 28% af de mænd, der har haft alvorlige selvmordstanker, ikke har talt

med andre om deres tanker. Marginalisering ses som en væsentlig årsag til selvmord. Leineweber et al. (2001) skriver:

Being disconnected from community and family ties seems to increase the vulnerability of young people, especially when faced with a stressful experience, such as the loss of a significant relationship. In future studies the role of social networks and family life should be of central interest (p. 287).

Inge Lynge skriver i sin disputats fra 2000:

De meget voldsomme forandringer af det grønlandske samfund efter 2. verdenskrig har medført dybtgående ændringer af den enkeltes livsbetingelser. (...) Forebyggelse må (...) sætte fokus på socialiseringsprocesser, på opbygning af social og kulturel kompetence, så de pågældende føler sig som en del af samfundet og på handlingskompetence til løsning af tilværelsesproblemer, ikke mindst problemer i forhold til andre mennesker (Lynge, 2000, p.102).

Der er endvidere foretaget en række epidemiologiske undersøgelser, der viser omfanget af udsathed for bestemte grupper (Curtis et al., 1997; Curtis et al., 2006; Dahl-Petersen, 2006) samt trivsel og problemer for børn i skolen (Pedersen, 1997). Ligeledes er der forskning vedrørende levevilkår og trivsel (Poppel, 2007). Poppels undersøgelse peger på, at mennesker i Grønland oplever, at der er et stort behov for at styrke børnenes opvækstmiljø og skabe trygge fællesskaber. Men undersøgelsen viser også, at der er stor tilslutning til værdier såsom solidaritet, respekt for naturen og omsorg for børn. Disse værdier sås som udbredte i samfundet, men respondenterne angav, at de skulle fremmes endnu mere. Der var en forskel på, hvor meget man værdsatte disse værdier – og hvor meget man så dem praktiseret i samfundet, herunder lokalsamfundet.

Værdierne udgør således en ressource. Dette kan ses som et supplerende billede i forhold til beskrivelserne af de ovennævnte problemer. At skabe forskellige billeder er i overensstemmelse med en deklARATION fra First Nations i Canada. I denne skrives der, at man er trætte af forskere, der dokumenterer alt det, der er problemer i lokalsamfundene: ungdomselvmord, omsorgssvigt, alkoholmisbrug, vold i familierne, dårlig ernæring, økonomiske problemer. Man ønsker at supplere dette med forskning i, hvordan lokalsamfundene faktisk har overlevet kolonitiden og dens virkninger, hvordan de har holdt børnene i live, har bevaret gamle fortællinger, har bevaret viden om, hvordan man overlever i naturen, bevaret ceremonier, og holdt ildstederne varme med håb for de følgende generationer. (Ball, 2005: 86).

4. Forandring og forskning

I projektet Paamiut Asasara iværksætter man en række lokalt forankrede initiativer til at forbedre livskvaliteten for alle, også de udsatte grupper, i lokalsamfundet. Man gør dette på en måde, der er i overensstemmelse med det *participatory approach*, der anbefales i blandt andet den tidligere nævnte IASC guideline (se også Bolton et al., 2002; Bragin, 2005). Det betyder, at hele projektet gennemføres på en måde, så alle har indflydelse og muligheder for at deltage. Projektet handler netop om en lokal mobilisering og forebyggende indsats for at skabe gode muligheder for deltagelse og livskvalitet på måder, der modvirker marginalisering, eksklusion og ulige fordeling af muligheder. Den dokumentation og forskning, der indgår i projektet, skal derfor også tilrettelægges på en måde, der fremmer muligheder for aktiv deltagelse, lokal kontrol over processen og resultaterne, at alle stemmer bliver hørt, og at forskningsprocessen på den måde følger og fremmer respekt for almene menneskerettigheder (som de findes beskrevet i FN's deklARATION, konventioner og redegørelser). Derfor blev det besluttet at tilrettelægge dokumentation og forskning ud fra communitypsykologiske metoder – operationaliseret i en deltagende aktionsforskning.

Formålet med forskningen er ud over at bidrage til udviklingen og undersøgelsen af de metoder og interventionsformer, der iværksættes med projektet, at dokumentere ændringer på projektets fem hovedmål.

Resultatindikatorerne for de fem delmålsætninger er foreløbigt definerede som følgende:

- Mere end halvdelen af eleverne opnår et gennemsnit på 7 eller derover til folkeskolens afsluttende prøver, at fravær blandt lærere og elever reduceres, samt at andelen af uddannede lærere stiger.
- Der skabes fem nye arbejdspladser/erhverv.
- At der sker halveringen i antal af selvmord, alkoholmisbrug og voldstilfælde – målt ud fra politirapporter og registreringer i social- og sundhedsvæsen.
- Mere end 200 borgere i Paamiut har involveret sig og taget aktiv del i og medansvar for projekter inden for Paamiut Asasara – og at borgerne i interviews og spørgeskemaer giver udtryk for mærkbare forbedringer, samt at samarbejdet mellem politi, sundhedsvæsen og socialforvaltning styrkes.
- Behovet for at anbringe børn uden for hjemmet er halveret – og at alle børn (i interviews tilrettelagt efter aldersgruppe) giver udtryk for en høj grad af trivsel.

Procesindikatorerne for Paamiut Asasara består i at sikre, at projektets opbygning og gennemførelse følger de forskningsbaserede internationale retningslinjer for psykosociale interventioner (IASC, 2007), samt forsknings-

baserede anbefalinger for communityinterventioner (ECIP, 2005; Sorensen et al., 1998; Israel et al., 1998).

Resultatevalueringen består i en kombination af kvantitative og kvalitative instrumenter såsom;

- Offentlig statistik fra politi, skole, sundhedssektor og socialektor.
- Interview med nøglepersoner inden for området.
- Interview med de samme 10 familier en gang årligt i projektets 5 år.
- Fokusgruppeinterview med udvalgte grupper af deltagere.
- Spørgeskemaer om livskvalitet – til alle voksne en gang årligt.
- Undersøgelse af udviklingen af metoder i familiehuset og i projektet generelt.

I forskningen, der omfatter både kvalitative og kvantitative metoder, vil der indgå en systematisk triangulering for at sikre en høj grad af validitet (Alvesson & Sköldberg, 2000; Denzin, 1978):

- Datatriangulering: data fra registre, interviews og spørgeskemaundersøgelser;
- Forskertriangulering: forskere og medforskere analyserer data separat og derefter samlet.
- Metodetriangulering: såvel kvantitative som kvalitative metoder.
- Teoretisk triangulering: der omfatter en række forskellige teoretiske forståelsesrammer, der søges anvendt til at give et helhedsbillede af det undersøgte (Bowling, 1991; Skeveington et al., 1997).

Projektet er bygget op som en communitymobilisering – og evalueringen af det er ligeledes designet som communitypsykologisk forskning.

I forbindelse med Paamiut Asasara er der etableret et forskningsråd i Paamiut. Dette råds opgave er at vurdere enhver forskning, der finder sted i forbindelse med projektet. Rådet tager stilling til relevansen af de foreslåede forskningsprojekter samt til de etiske aspekter ved disse. Endvidere fremlægges og diskuteres hvert forskningsprojekt i dets forskellige dele: forskningsspørgsmål, metode for dataindsamling, analyse og formidling af resultater. Hvis projektet godkendes, bidrager forskningsrådet med ideer og refleksioner over metoden og indholdet. Det er et vigtigt kriterium for godkendelse af projekterne, at der er gennemsuelighed og tydelig relevans af forskningen – for befolkningen som helhed. Dette har medført, at inspirationen i forskningen hovedsagligt er hentet fra communitypsykologisk forskning.

Communitypsykologien integrerer sociologiske, antropologiske og psykologiske forståelser – hvor personer og grupper ses som handlende i en bestemt socio-økonomisk og kulturel/diskursiv kontekst, idet de ses som engagerede i fortløbende ændringsprocesser, der retter sig mod problemer,

som de oplever at have i deres daglige livspraksis (Orford, 1998; Lewis et al., 1998; Dalton et al., 2001; Das et al., 2001).

Communitypsykologi drejer sig om sammenhængen mellem levevilkår og (mental) sundhed. I det anvendte perspektiv handler den om at bidrage til at skabe fællesskaber, der fremmer trivsel og sundhed. Dette gøres gennem deltagerstyrede processer, der anvender de ressourcer, der allerede findes i et givet lokalsamfund på måder, der åbner for udvikling og nyskabelser (Anasarias & Berliner, 2008; Anasarias et al., 2007; Berliner & Mikkelsen, 2006).

Både forskere og praktikere har advokeret for en øget opmærksomhed på de komplekse processer, der bringer trivsel og sundhed i fare for mennesker, som lever i marginaliserede lokalsamfund. Endvidere har de påpeget vigtigheden af at integrere forskning og praksis gennem partnerskaber mellem akademiske institutioner, sektorer og civilsamfundsorganisationer (Williams, 1995; Clark & McLeroy, 1995; Israel et al., 1994). Mht. selve forskningen fremhæves betydningen af brug af både kvalitative og kvantitative forskningsmetoder i undersøgelser vedrørende sammenhænge mellem oplevet trivsel og sociale og økonomiske livsvilkår (Vega, 1992; Green et al., 1995; Davies et al., 1993).

Communitymobilisering har som mål at fremme ændringer, der bidrager til at øge lokale gruppers aktive deltagelse i beslutninger og aktiviteter. At arbejde communityorienteret består i at støtte en udvikling af det lokale miljø på en måde, så de mennesker, der lever i miljøet, får mulighed for at udvikle færdigheder, som de oplever at have brug for. Endvidere vil den communitybaserede indfaldsvinkel søge at bidrage til at fjerne barrierer, der måtte forhindre deltagerne i at nå deres fulde potentiale som samfundsmedlemmer (Anasarias et al., 2007).

Communitybaserede interventioner på skoler, arbejdspladser og lokalsamfundsniveau har bl.a. vist sig effektive til sænkning af forekomsten af hjertekarsygdomme samt kræftforekomst ved at formindske risikofaktorer såsom rygning, dårlig kost, manglende motion, mv. (se Sorensen et al., 1998). Skolebaserede interventioner med det formål at mindske alkohol- og stofmisbrug og/eller rygning blandt børn og unge, er gennemført med signifikante bedringer til følge (Perry et al., 1996), og communitybaserede mødregrupper og grupper for gravide har vist stor effekt på børnenes sundhed og udvikling (Margolis et al., 2001).

Forskningsmæssigt er communitypsykologien kendetegnet ved at anlægge forskellige synsvinkler i samme undersøgelse og ved at bruge deltagende aktionsforskning for netop at styrke de berørte grupper – også ind i selve forskningsprocessen (Boyden et al., 2006; Todd & Loewenthal, 2007). Der trækkes på en mangfoldighed af videnskabsteoretiske perspektiver og praktiske metoder, nemlig et positivistisk perspektiv (i den aktuelle post-positivistiske forståelse), et kritisk teoretisk, et fænomenologisk og et konstruktionistisk (Nelson & Prilleltensky, 2004). Disse ses ikke som hin-

anden udelukkende, men derimod som supplerende, i nogle tilfælde parallelle, perspektiver i en fælles forskningsproces (Montero, 2000; Ahmed & Pretorius-Heuchert, 2001; Prilleltensky & Nelson, 2002).

Der findes, os bekendt, ingen undersøgelser, der omfatter så mange forhold, som nævnt ovenfor under Paamiut Asasara, nemlig erhvervsudvikling (økonomi), skoleudvikling, boligudvikling, kriminalitetsforebyggelse, misbrugsforebyggelse, forbedrede kommunikationsveje mellem borger og system og øget indsats for børn, unge og familier.

Der er et stort behov for denne form for helhedsanalyse – da vi stadig har en mangel på konkret viden om, hvorledes vi kan forbedre forholdene for de udsatte familier. Endvidere mangler der viden om, hvorledes en lokalt defineret indsats mht. afskaffelse af omsorgssvigt af børn vil fungere.

Forskningens formål i projekt Paamiut Asasara knytter sig tæt til hele projektets mål. Det er projektets vision at bygge på en øget følelse af medansvar blandt alle borgere i Paamiut og blandt de eksterne samarbejdspartnere i projektet. Det gælder om at få de fysiske og økonomiske forbedringer til at gå hånd i hånd med en psykisk, kulturel og spirituel mobilisering, som der står i projektbeskrivelsen. Forskningen kan blandt andet bidrage til at besvare spørgsmål som, hvor meget borgerne ser sig som inddragede, og hvordan de deltager i omsætningen af ideer til praksis.

Den overordnede idé med projekt Paamiut Asasara er at udvikle en praksis-, kultur- og erfaringsbaseret model for inklusion af alle i den fælles udviklingsproces. Formen bidrager til en høj grad af inddragelse af borgerne og lægger op til samtidigt ansvar, fællesskab og anerkendelse. Det ser ud til at være en forudsætning for projektet, at målgruppen og nøgleaktørerne selv ønsker at deltage i projektaktiviteterne. Samtidig er det altafgørende for projektet, at alle betydningsfulde stemmer bliver hørt – og oplever sig hørt. På denne måde mobiliseres borgernes ressourcer og alle får mulighed for at bidrage med deres gode erfaringer og udvikle fælles lokale kundskaber og netværk sammen.

Den gennemgående ramme er baseret på fælles videns- og erfaringsdeling, fælles læring og fælles handling. Her er der derfor fokus på, at viden og færdigheder er noget, der skal udvikles lokalt, og at kompetenceudvikling drejer sig om at bruge de lokale kundskaber i ligeværdig kombination med inddragelse af eksterne videns-ressourcepersoner. Man udvikler sammen på en relevant og produktiv måde.

Paamiut Asasara søger, i overensstemmelse med ovenstående derfor, i tæt samarbejde med komunitiet og dets interne og eksterne ressourcer at

- foreslå og udvikle evaluerings- og dokumentationsmetoder,
- dokumentere effekten af de indsatser som gennemføres,
- formidle viden, resultater og metoder tilbage i lokalsamfundet og ud til relevante virksomheder og politiske organer.

I Paamiut Forskningsråd er retningslinjerne for forskningen diskuteret og der er formuleret et antal principper for forskningen:

1. Valg af forskningsprojekter sker i fællesskab (forskere og repræsentanter for berørte parter i Paamiut samt eventuelle øvrige involverede partnere).
2. Valg af metoder træffes med udgangspunkt i, hvad der ses som relevant/ anvendeligt i Paamiut.
3. Der skal anvendes mindre ressourcer på deskriptiv forskning og flere på forskning, der undersøger forandringer, forbedringer og bæredygtighed.
4. Forskerne skal i videst muligt omfang inddrages i processen/den praktiske gennemførelse.
5. Forskningen skal tilrettelægges, så den er gennemskuelig, forståelig og relevant for alle de deltagende i processen – og den skal være direkte brugbar (jf. punkt 3 lige ovenfor).
6. Forskningen skal indeholde et væsentligt element af nytænkning mht. valg/udvikling af metode.

Forskningen skal dokumentere, hvorvidt, hvordan og i hvilket omfang de valgte strategier og interventionsmetoder er brugbare til at virkeliggøre de ønskede 5 mål, som er defineret ovenfor. I marts 2008 blev der foretaget en assessment af behov og ønsker. Dette fungerer som en baseline for projektet.

I 2009 blev der endvidere startet et forskningsprojekts om unges (13-18 år) livsvilkår, ønsker og ressourcer. Projektet udføres i tæt samarbejde med de unge i Paamiut af Sandrine Fanous and Laila Wattar fra Københavns Universitet. Undersøgelsen, der er godkendt og støttet af Paamiut Forskningsråd, undersøger, hvorledes de unge kan bidrage endnu mere til udviklingen i Paamiut, og hvorledes denne aktive deltagelse hænger sammen med graden af oplevet livskvalitet. Igennem undersøgelsen får de unge mulighed for at ytre deres synspunkter og visioner omkring udviklingen i Paamiut. De unges ønsker omfatter blandt andet bedre sports- og fritidsfaciliteter, mere samhørighed i byen og i familierne samt mellem de unge indbyrdes samt bedre samarbejde imellem de institutioner og foreninger, der beskæftiger sig med de unges situation.

5. Baseline og foreløbige resultater

I marts måned 2008 blev der lavet en assessment med henblik på at vurdere byens behov og ressourcer og at diskutere, hvordan forskningen kunne blive relevant for udviklingen af projektet. Det var samtidigt vigtigt at få kortlagt de indsatser, der allerede var igangsat, og hvilke der forventedes

igangsat. Assessment'en omfattede statistiske oplysninger, gennemgang af de ovenfor nævnte undersøgelser, interviewrækker og borgermødereferater, samt møder med en række nøglepersoner inden for Paamiut Asasara's 5 målsætninger (stationslederen ved politiet; to sundhedsplejersker samt en afdelingssygeplejerske; to socialrådgivere; kommunaldirektøren; forvaltningschefen for børne- og ungeområdet; forebyggelseskonsulenten; den pædagogiske konsulent og tre ledere af daginstitutioner for børn; kommunens informationsmedarbejder; en ergoterapeut, en fysioterapeut, to sagsbehandlere og en revalident.

I interviewene samt i baggrundsmaterialet blev der peget på en række ønsker, som vedrører de fem målsætninger i Paamiut Asasara. Disse er følgende:

- Det er et behov for, at børn og unge kan komme ud i naturen og lære fisker- og fangerfærdigheder samt de aktiviteter og værdier, der knytter sig hertil. Det skal derved sikres, at fisker-fanger-traditionerne kan videregives og dermed bevares for kommende generationer. Dette vil samtidigt opfylde et behov for flere muligheder for aktiviteter for børn og skabe yderligere rammer for positivt socialt samvær blandt disse. Der arbejdes for, at området integreres i folkeskolens undervisning på samtlige 3 trin (yngste trin, mellemtrin og ældste trin) fra og med skoleåret 2009/2010.
- Der er et ønske om flere uddannede lærere/*opkvalificering af undervisningen* i skolen, idet det faglige niveau, inddragelse af lokalsamfund, skole-hjem-samarbejde og kvaliteten af undervisningen og samværet ønskes udvidet og styrket..
- Der er et ønske om at forebygge og fjerne mobning på skolen.
- Der er behov for *livslang uddannelse/undervisning og fælles tværfaglige temadage* for personalet på daginstitutionerne, samt de tværfaglige samarbejdsgrupper i det hele taget med målrettet undervisning inden for forebyggelse af omsorgssvigt, Asara-værdier og -metoder, konsekvenser af omsorgssvigt/svære kår og indsatsmuligheder i den forbindelse.
- Der er behov for *adgang til afvænningsstilbud* for hash- og alkoholmisbrug samt ludomani og voldsudøvelse i byen.
- Der er behov for *opfølgende støtte* til dem, der kommer ud af misbrug.
- Der er behov for *forebyggende arbejde* vedrørende generelle sundhedsproblematikker.
- Der er behov for at *gøre Paamiuts ry mere positivt* både i og uden for Grønland. Paamiuts borgere oplever, at byen har et dårligt rygte, som slet ikke står mål med, hvordan situationen i byen virkelig er. Dette kan medføre, at arbejdskraft siver ud af byen, og at folk ikke i lige

så høj grad søger hertil, og det har en dårlig virkning på selvfølelsen/stoltheden ved at bo i byen.

- Der er behov for *flere aktiviteter/tilbud til børn og unge*. De har ikke nok at lave, særligt i de sene eftermiddags- og aftentimer i vinterhalvåret.
- Der er behov for et *værested* for børn og unge, et sted, hvor de kan gå hen og være sammen med andre børn og voksne på en positiv måde, og et sted, hvor de kan gå hen, hvis det brænder på derhjemme.
- Der er behov for en *styrkelse af det lovpligtige tværfaglige samarbejde* mellem de forskellige instanser politi, socialforvaltning, sygehus og skole.
- Der er et stort behov for *støttende og terapeutiske samtaler*, vist ved de mange henvendelser herom til sygehuset, socialforvaltningen, familiehuset og forebyggelseskonsulenten.
- Der er behov for *støtte til nye forældre* med særlige behov (særligt teenageforældre, eller unge forældre, som har haft en svær opvækst), samt *familiekursus/familiestøtte* eller terapi til familier med problemer, sådan at trivselen i børnefamilierne støttes.
- Der er behov for *støtte/undervisning/supervision til de eksisterende plejefamilier*, og der er mangel på plejefamilier i det hele taget.
- Socialforvaltningen har behov for *flere handlemuligheder i forhold til at handle på sociale problemer*, bl.a. muligheder for at tilbyde afvænnings-, terapeutiske/svære samtaler, og skaffe plejefamilier/aflastning i byen, således at ventetiden kan forkortes.
- *Selvhjælpsgrupper*: der er behov for at opbygge selvhjælpsgrupper, bl.a. en for mænd, en for kvinder og en for unge, der har behov for samtaler med ligesindede. Andre eksempler på selvhjælpsgrupper, der er behov for, og som planlægges igangsat eller allerede er igangsat er med familier, der har mistet et barn, mænd, kvinder og børn, der har været/er udsat for vold og/eller trusler og/eller seksuelle overgreb, kvinder, der får foretaget provokerede aborter, samt efterladte familier og venner efter selvmord. Selvhjælpsgrupperne skal medvirke til at mindske social isolation, stigmatisering og meningsløshed.

Disse ønsker og behov samlede sig i en række konkret operationelle forslag:

1. En fisker- og fangerhøjskole for alle interesserede.
2. Et familiecenter, der kan støtte familier igennem individuelle, par- og familiesamtaler. Endvidere vil et sådant center kunne varetage alkoholfævnings- og familiekurser, samt kurser for unge mødre og gravide.
3. Kulturelle aktiviteter, omfattende koncerter, fælles spisninger og sportsaktiviteter.

4. Paamiut – Københavns Universitets Center for Deltagende Aktionsforskning i Paamiut. Dette center får lokaler i Paamiut og vil blive opbygget i tæt samarbejde med Ilimmarfik i Nuuk.

I projekt Paamiut Asasara blev der opstillet en række indikatorer for de mål, der er beskrevet ovenfor:

1. FOR LIVSKVALITET: Evaluering af, om livskvaliteten er øget findes gennem en årlig spørgeskemaundersøgelse, der omfatter alle over 18 år i byen. Endvidere interviewes 10 familier én gang årligt. Der iværksættes en særlig undersøgelse af de unges (under 18 år) oplevede livskvalitet.
2. FOR FAMILIEHUS: Procesmålene er, at huset etableres og fungerer, samt at mindst 15 familier benytter dets tilbud hvert år. Resultatmålene er, at familierne giver udtryk for en forbedring af deres situation efter endt behandling/støtte.
3. ET GODT LIV FOR SMÅBØRNSFAMILIER: Procesmålene er, at alle familier under graviditet får et tilbud om støtte i forlængelse af allerede eksisterende tilbud. Endvidere at der etableres en særlig gruppe for teenagemødre (og øvrige udsatte mødre) med inddragelse af hele familien og dennes netværk (som forebyggelse). Resultatmålene er, at mødre og familierne samt de professionelle omkring familierne giver udtryk for, at der er sket en styrkelse af børnenes situation gennem indsatsen. Dette vil blive belyst gennem interviews med mødre, familierne og de professionelle.
4. GODE TILBUD TIL DE UNGE: Der vil blive foretaget en undersøgelse af de unges ønsker til, mål for og muligheder for at bidrage til projektets udvikling.
5. KULTURELLE OG SOCIALE ARRANGEMENTER OG AKTIVITETER: Afholdelse af en fisker-fanger-sommerhøjskole ledet af den lokale fisker- og fangerforening med deltagelse af børn, unge, bedsteforældre og familier i Paamiut. Målet er at (1) give børn og voksne en række positive fælles oplevelser, (2) sætte børnene og de unge i stand til at skaffe egen føde, og (3) tilegne sig de færdigheder, som skal til for at kunne møde naturens udfordringer. Indikatorer er (ad 1) at dokumentere, at børn og voksne har haft en række positive fælles oplevelser (fotos, video, interviews); (ad 2 og 3) at deltagerne i praksis viser, at de er i stand til at opfylde mål, og selv vurderer, at de er blevet dygtige til at fungere i naturen med respekt for økologi og samvær. Proces-indikatorer er, at mindst 40 børn, unge og voksne deltager i aktiviteten hvert år, samt at der på sigt tilmelder sig minimum 10 deltagere fra andre lokaliteter i Grønland, Arktis, Norden eller resten af verden. Dokumentation/evaluering vil ske gennem et fælles møde med alle deltagere, hvor der reflekteres over resultaterne.

6. ERHVERVSUDVIKLING: vil blive målt ud fra etableringen af nye erhverv/nye arbejdspladser som supplement til de allerede eksisterende muligheder i tæt samarbejde med erhvervslivet.

I 2008 er alle de konkrete mål, der er opstillet for dette år, blevet nået:

1. Projekt Paamiut Asasara har opnået en solid forankring i lokalsamfundet med deltagelse af en meget stor del af befolkningen
2. Der er gennemført mere end tre kultur- og idrætsarrangementer for byens børn og borgere i øvrigt.
3. Der er afholdt en temadag om videreudvikling af respekten for børns rettigheder i Paamiut – med deltagelse af 100 borgere, der repræsenterede de forskellige sektorer og civil samfundsorganisationer i byen.
4. Der er startet et ph.d.-projekt om styrkelse af livskvalitet for udsatte familier og empowerment af disse gennem communitymobilisering.
5. Samtlige gravide i udsatte familier er nu inde i et program, der styrker deres livskvalitet på egne præmisser samt bidrager til empowerment af mødrene såvel i familierne som i lokalsamfundet.

En lang række aktiviteter har bidraget til, at disse mål er blevet opnået. Projektet har gennem dets kombination af aktiviteter inden for støtte til udsatte grupper, kulturelle aktiviteter og erhvervsudvikling medført en stor borgerdeltagelse, både i enkeltaktiviteter og i et vedvarende engagement i aktiviteterne. Her vil vi fokusere på aktiviteterne inden for det sociale område.

I august startede familiehuset Tilioq, der tilbyder (1) individuel, par- og familierådgivning vedrørende følelsesmæssige problemer samt problemer i familielivet; (2) Rehabiliteringskurser vedr. alkoholmisbrug; (3) gruppeforløb/familiekurser vedrørende brug af ressourcerne i familien; (4) forebyggelse gennem etablering af selvhjælpsgrupper, der giver social støtte omkring konkrete problemstillinger, (5) empowerment af unge gravide og mødre til spædbørn.

Et stort antal borgere har henvendt sig for at få rådgivning. I oktober havde ca. 25 henvendt sig siden husets start, og ved årsskiftet var tallet oppe på cirka 80. Disse personer har alle fået rådgivning og støtte. Der føres en logbog over henvendelserne, således at det er muligt at følge udviklingen i dem samt i de problemstillinger, folk henvender sig med. Det har vist sig, at henvendelserne samler sig i fem grupper: (1) vold og seksuelle overgreb, især i familien, (2) sorg efter tab af nærtstående personer, (3) selvmordstanke og nedsat livslyst, (4) misbrug af alkohol, hash og/eller spil (ludomani), (5) kommunikationsproblemer i familien.

På baggrund af denne opgørelse af problemområder er der udarbejdet et program for udvikling af metoder for disse samtaler. Dette er sket igennem (a) erfaringsopsamling og supervision, (b) inspiration fra praktikere med erfaringer om metoder og indgange til at tackle disse problemstillinger og

(3) dialog med brugerne. Ud fra et af de gennemgående principper i Paamiut Asasara er denne udvikling igangsat med henblik på at styrke lokalt forankrede, målrettede (og kost-effektive) metoder, der samtidigt kan udvikles til en viden, der kan formidles til andre kommuner og lokalsamfund med tilsvarende problemstillinger. Det er målet at udvikle en ekspertise på disse områder gennem fortsat udvikling af viden og erfaringer om, hvorledes udsatte familier bedst styrkes på en effektiv, deltagende og respektfuld måde.

Udviklingen i metoderne i huset har vist, at der blandt brugerne er en åbenhed for at forholde sig til nogle af de nævnte problemområder igennem mere gruppeorienterede tilgange. Hele familier kommer nu for at få støtte til at løse interne problemer i modsætning til tidligere, hvor problemerne som oftest blev betragtet og behandlet isoleret for den enkelte person. I dag inviterer eksempelvis unge kvinder, der har været udsatte for seksuelle overgreb, andre i samme situation med til samtalerne.

I huset er der gennemført et rehabiliteringsforløb vedrørende afvænnning af alkoholmisbrug samt et forløb for at styrke brug af egne ressourcer i familier.

I forbindelse med opbygningen af selvhjælpsgrupper inden for den forebyggende indsats er der kommet gang i byens mandegruppe igen – gennem et initiativ båret af frivillige. Denne gruppe er selvorganiseret og har som mål at give støtte til mænd, der har problemer, og derigennem fremme en god faderrolle i familierne samt forebygge vold over for koner/samlevende/kærestes. Gruppen har givet udtryk for et behov for fagligt input omkring samtalemeter og balancen mellem at spørge til problemer og at hjælpe den enkelte med at finde løsninger.

I familiehuset har der været afholdt to kurser for gravide og nyblevne mødre. Indholdet drejer sig om at bidrage til en styrkelse af egne ressourcer gennem aktiviteter, der fokuserer på værdier omkring børnene og sig selv som mødre. Dette har ført til, at gruppen af nyblevne mødre har opbygget et stærkt socialt netværk indbyrdes og har igangsat en række aktiviteter omkring salg af babytøj, fællesspisning, fremskredne planer omkring etablering af en café samt planer om at invitere deres mænd til at deltage i disse aktiviteter. Denne gruppes udvikling følges gennem en deltagende aktionsforskning, hvor gruppen selv er med til at formulere, hvad der skal undersøges, metoderne til at gøre det, og hvordan resultaterne bedst anvendes i det videre forløb. Der er startet et ph.d.-projekt om bl.a. dette – undersøgelsesmetoden omfatter deltagende observationer og kvalitative interviews vedr. proces og resultater.

6. Afslutning

Paamiut Asasara er et integreret communitymobiliserings- og forskningsprojekt, der er baseret på lokalbefolkningens aktive deltagelse. Som tidlige-

re nævnt findes der os bekendt ingen undersøgelser, der omfatter så mange forhold, som *Paamiut Asasara*, nemlig erhvervsudvikling (økonomi), skoleudvikling, boligudvikling, kriminalitetsforebyggelse, misbrugsforebyggelse, forbedrede kommunikationsveje mellem borger og system og øget indsats for børn, unge og familier. Det første år har været meget produktivt, og gennem aktiv deltagelse, samhørighed, engagement og livsglæde videreudvikles og evalueres projektets ideer, mål og indsatser kontinuerligt..

Fra 2009 er Paamiut blevet en del af storkommunen Sermersooq. Den ny borgmester, Asii Chemnitz Narup, udtrykte i en pressemeddelelse i 2008 følgende om projektet:

»*Paamiut Asasara* er på alle måder et spændende og forbilledligt projekt – i sin målsætning, forberedelse og arbejdsform. Målet er blandt andet at gøre Paamiut til en glad og levende by for alle borgere. En by kendetegnet ved en befolkning, der hjælper hinanden. En by hvor kulturtilbuddene skal øges for at give positive oplevelser og på alle måder bidrage til at styrke individet, familierne og lokalsamfundet. I forberedelsesfasen er borgerne blevet inddraget med at klargøre de aktuelle problemer, ligesom de er kommet med mange idéer til, hvordan udviklingen i fællesskab skal vendes. Møder i forsamlingshuset med fællesspisning, debat og udveksling af drømme om fremtidens Paamiut har været en del af processen. Borgerinddragelse og fremme af demokratiet – ikke bare som tomme ord, men ført ud i praksis. Der ligger en helhedsorienteret tankegang bag hele idéen. Alle offentlige myndigheder inddrages samt private og offentlige ejede virksomheder, interesseorganisationer og alle borgere. Mit håb er, at *Paamiut Asasara* vil kunne bidrage til videreudvikling af teorier om forandring i lokalsamfund i Arktis. Der er tale om intet mindre end en milepæl i Hjemmestyrets historie. *Paamiut Asasara* vil blive inspirator og foregangsprojekt for resten af Grønland«.

REFERENCER

- AHMED, R., & PRETORIUS-HEUCHERT, J.W. (2001): Notions of social change in community psychology: issues and challenges. In Seedat, Mohamed (Ed.) *Community Psychology: Theory, Method, and Practice. South African and Other Perspectives*. Cape Town: Oxford University Press Southern Africa.
- ALVESSON, M & SKÖLDBERG, K (2000): *Reflexive Methodology*. London; Sage. 200-290.
- ANASARIAS, E. & BERLINER, P. (2008): Human Rights and Peacebuilding. In J.de Rivera (Ed.) *Handbook of Peacebuilding*. Springer Press.
- ANASARIAS, E., MIKKELSEN, E.N., BERLINER, P. & IANEV, P. (2007): Development of Practice. Moving from a curative approach to a comprehensive community-

- based response to survivors of armed conflict – the case of the Balay Rehabilitation Centre in the Philippines. *Community, Work & Family*.10(3). 357-369.
- BALL, J.: Restorative research partnerships in Indigenous communities. In Farrell, A. (Ed.) (2005): *Ethical Research with Children*. Maidenhead: Open University Press.
- BERLINER, P. & MIKKELSEN, E.N. (2006): Serving the Psychosocial Needs of Survivors of Torture and Organized Violence. In Gil Reyes & Jerry Jacobs (Eds.) *Handbook of Disaster Management*. Praeger Publishers.
- BJERREGAARD, P.; CURTIS, T.; SENDEROVITS, F.; CHRISTENSEN, U. & PARS, T. (1995): *Levevilkår, livsstil og helbred i Grønland*. DIKES Grønlandsskrifter nr. 4.
- BOLTON P. AND TANG A. M. (2002): An alternative approach to cross-cultural function assessment'. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*. Vol 37:537-43.
- BOWLING A. (1991): *Measuring health: a review of quality of life measurement scales*. Open University Press.
- BOYDEN, J., BERRY, J. DE, FEENY, T. & HART, J. (2006): Children Affected by Armed Conflict in South Asia: A Regional Summary. . In Reyes, G.. and Jacobs, G. A. (Eds.) *Handbook of International Disaster Psychology*. Westport: Praeger.
- BRAGIN, M. (2005): The community participatory evaluation tool for psychosocial program: a guide to implementation. *Intervention: International Journal of Mental Health, Psychosocial Work and Counselling in Areas of Armed Conflict*. http://www.interventionjournal.com/downloads/31pdf/03_24%20Bragin%20.pdf
- CLARK, N.M, & MCLEROY, K.R. (1995): Creating capacity through health education: What we know and what we don't . *Health Educ. Q.*, 22: 273-89.
- CURTIS, T., BØVING LARSEN, H., HELWEG-LARSEN, K., PEDERSEN, C.P., OLESEN, I., SØRENSEN, K., JØRGENSEN, M.E. & BJERREGAARD, P. (2006): *Unges trivsel i Grønland*. Nuuk: Inussuk 1.
- CURTIS, T.; IBURG, K.M. & BJERREGAARD, P. (1997): *Familie, børn og sundhed i Grønland*. DIKES Grønlandsskrifter nr. 9.
- DAHL-PETERSEN, I., PEDERSEN, C. P. & BJERREGAARD, P. (2006): *Notat om unge med god trivsel*. Nuuk: Paarisa & Mipi.
- DALTON, J. H.; ELIAS, M. J. & WANDERMAN, A. (2001): *Community Psychology – Linking Individuals and Communities*. Wadsworth.
- DAS, V. (Ed.) (2001): *Remaking a World – Violence, Social Suffering, and Recovery*. University of California Press.
- DAVIES, J.K, & KELLY, M. P. (Eds.) (1993): *Healthy Cities: Research and Practice*. New York. Routledge.
- DENZIN, N.K. (1978): *The Research Act: A theoretical introduction to sociological methods* McGraw-Hill.
- ECIP (2005): Effectiveness of Community Interventions Project – Public Health Agency of Canada. www.phac-aspc.gc.ca/php-ppsp/pru_2_e.html
- GREEN, L. W., GEORGE, M. A., DANIEL, FRANKISH C. J., HERBERT, C.J. (1995): *Study of participatory research in health promotion*. University of British Columbia.
- IASC (2005): Guidelines on Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Settings. Geneva: IASC. http://www.humanitarianinfo.org/iasc/content/products/docs/tfgender_GBVGuidelines2005.pdf
- ISRAEL, B. A., CHECKOWAY, B., SCHULZ, A. J. & ZIMMERMAN, M. A. (1994): Health education and community empowerment: conceptualizing and measuring perceptions of individual, organizational, and community control. *Health Education Quarterly*, 21: 149-70.
- LEINEWEBER, M.; BJERREGAARD, P., BAERVELDT, C. & VOESTERMANS, P. (2001): Suicide in a society in transition. *International Journal of Circumpolar Health*. Vol 60, p. 280-287.
- LEWIS, J. A.; LEWIS, M. D.; DANIELS, J. A. & D'ANDREA, M. J. (1998): *Community Counseling*. Brooks/Cole Publishing Company.

- LYNGE, I. (2000): *Psykiske lidelser i det grønlandske samfund*. Psykiatrisk Hospital i Risskov.
- MARGOLIS, P. A., STEVENS, R., BORDLEY, W. C., STUART, J., HARLAN, C., KEYES-ELSTEIN, L., WISSEH, S. (2001): From concept to application: the impact of a community-wide intervention to improve the delivery of preventive services to children. *Pediatrics*. 108 (3), 42-48.
- MONTERO, M. (2000): Participation in Participatory Action Research. *Annual Review of Critical Psychology*, Vol. 2, pp. 131-143.
- NELSON, G. & PRILLELTENSKY, I. (Eds.) (2005): *Community Psychology. In Pursuit of Liberation and Well-being*. New York: Palgrave.
- ORFORD, J. (1998): *Community Psychology*. London: Wiley.
- PEDERSEN, J.M. (1997): *Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn*. DIKES Grønlandsskrifter nr. 8.
- PERRY C. L., WILLIAMS, C.L., VEBLEN-MORTENSON, S., TOOMEY, T.L., KOMRO, K. A., ANSTINE, P. S., MCGOVERN, P. G., FINNEGAN, J. R., FORSTER, J. L., WAGENAAR, A. C. & WOLFSON, M. (1996): Project Northland: Outcomes of a communitywide alcohol use prevention program during early adolescence. *American Journal of Public Health*, vol 86, no. 7:956-965.
- PINHEIRO, P.S. (2006): World Report on Violence Against Children. Geneva: United Nations. http://www.violencestudy.org/IMG/pdf/Cover_World_Report_on_Violence_against_Children.pdf
- SKEVEINGTON, S. M.; MACARTHUR, P. & SOMERSET, M. (1997): Developing items for the WHOQOL: An investigation of contemporary beliefs about quality of life related health in Britain. *British Journal of Health Psychology*. Vol 2:55-72.
- SCHNOHR, C., NIELSEN, S.L. & WULFF, S. (2007): Børnefattigdom i Grønland – en statistisk analyse af indkomstdata for familier med børn. *Børns levestandard i Grønland – del 3*. Nuuk: MIPI – Videnscenter om Børn og Unge.
- SORENSEN, G., EMMONS, K., HUNT, M. K. & JOHNSTON, D. (1998): Implications of the results of community intervention trials. *Annual Review of Public Health*. Vol 19:379-416.
- TODD V & LOEWENTHAL, D. (2007): A case of Action research: Evaluating a Youth Counselling Service. In: D. Loewenthal (Ed.) *Case Studies in Relational Research*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- VEGA, W.A. (1992): Theoretical and practical implications of cultural diversity for community research. *Am. J. Commun. Psychol.*; 20: 375-91.
- WILLIAMS, D.R. & COLLINS, C. (1995): US socioeconomic and racial differences in health: patterns and explanations. *Annual Review of Sociology*. Vol 21: 349-86.
- WULFF, S. OG NIELSEN, S. L. (2007): FN's Børnekonvention og barnets ret til en tilstrækkelig levestandard. *Børns levestandard i Grønland – del 3*. Nuuk: MIPI – Videnscenter om Børn og Unge.